

ЕВОЛЮЦІЯ ПОНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

***КАСПРОВИЧ А.В., АСПИРАНТ*,
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. ГЕТЬМАНА***

В умовах пришвидшення змін в економіці та скорочення циклів інноваційної переваги на ринку відбувається підвищення уваги як підприємців, так і наукової спільноти, до поняття стратегічної конкурентоспроможності. З огляду на різноманітність об'єктів стратегічної конкурентоспроможності дане поняття набуває різне смислове наповнення, що суттєво додає індивідуальності будь-яким спробам його використання в наукових дослідженнях чи на практиці.

Останнім часом в наукових публікаціях почало використовуватись поняття стратегічної конкурентоспроможності в якості перспективних можливостей підприємства, що значно звужує його смислове наповнення.

Актуальність дослідження проявляється у дуже непередбачуваному зовнішньому середовищі функціонування будь-якого підприємства, бо на його місце на ринку може вплинути, як певні управлінські рішення, так і дії конкурентів чи зміна умов функціонування галузі.

Враховуючи визначену актуальність окресленої проблеми, метою даного дослідження є уточнення поняття стратегічної конкурентоспроможності в умовах формування інноваційної економіки.

Поняття конкурентоспроможності є провідною проблемою досліджень багатьох визначних учених-економістів [1-4], зокрема Дж. Дей, П. Дойль, Дж. О'Шонесі, Н. Пірсі, М. Портер, Д. Сондерс, Р. Фатхутдінов, Г. Хулей, Д. Ебел та інші, які досліджували теоретичні витоки і прикладні аспекти формування конкурентоспроможності. Але робот з стратегічної конкурентоспроможності майже немає. Перші кроки до аналізу та спроби пояснити поняття стратегічної конкурентоспроможності були здійснені у роботах А. Шпанко [5].

Незважаючи на наявні чисельні теоретичні й прикладні розробки, проблеми визначення та управління стратегічною

* Науковий керівник: Смолін І.В., д.е.н., професор

конкурентоспроможністю залишаються фрагментарно дослідженими. Особливо гостро це питання постає в умовах дуже швидкого циклу інновацій, що потребує від підприємств стійкості у внутрішніх процесах та адаптивності до змін навколишнього середовища ринку.

Усвідомлення складності і багатогранності такого поняття як стратегічна конкурентоспроможність підприємства, обумовило появу його потенційного, поточного, перспективного, досягнутого форматів, що характеризують корпоративні конкурентні можливості з різних часових позицій.

Стратегічна конкурентоспроможність визначається глибиною перспективи збереження конкурентоспроможності і ступенем стійкості конкурентних переваг, що відображає потенціал збереження конкурентоспроможності [6].

Поняття стратегічної конкурентоспроможності може мати не лише теоретичну складову, але й використовуватись в якості інструмента аналізу. Задля отримання аналітичних результатів і прийняття управлінських рішень необхідно надати якісну характеристику конфігурації складових стратегічної конкурентоспроможності.

Перспективний та потенційний характер стратегічної конкурентоспроможності відображає здатність підприємства до конкуренції за рахунок конкурентних переваг, які зберігаються у стратегічній перспективі. Зрозуміло, зазначена обставина свідчить про ймовірнісний характер стратегічної конкурентоспроможності, зважаючи на можливі зміни організаційного середовища у майбутньому, проте таке підприємство володіє реальним потенціалом збереження своєї присутності на ринку, отже, і стратегічною конкурентоспроможністю.

Основною ознакою стратегічного потенціалу конкурентоспроможності слід вважати наявність у підприємства стійких конкурентних переваг, кількість і якість яких, забезпечить їхню «стійкість» впродовж стратегічного періоду.

Стратегічним періодом слід вважати час, впродовж якого відбуваються зміни у конкурентному середовищі, які здатні вплинути на фіксацію конкурентоспроможності підприємства даного типу на даному ринку.

Чинниками зазначених змін є швидкість появи нових конкурентів, здатних суттєво вплинути на склад діючих підприємств на ринку, та якість управлінської діяльності самого підприємства, індивідуалізована характеристика якої свідчать про об'єктивну здатність адаптуватись до змін зовнішнього середовища.

Стратегічна конкурентоспроможність відображає ймовірнісну перспективну суб'єкта ринку зберігати і реалізувати комплекс конкурентних переваг, що забезпечить його конкурентоспроможність у стратегічному періоді.

Передумовами визнання стратегічної конкурентоспроможності підприємства є:

- характер динаміки беззбиткової діяльності у стратегічному ретроспективному періоді;

- ступенем стійкості конкурентних переваг до негативних змін середовища, яка є якісною характеристикою, що відображає потенціал збереження конкурентоспроможності.

Таким чином, визначення конкурентоспроможності підприємства набуває «стратегічного» характеру і зумовлює місце підприємства на ринку у довгостроковій перспективі. Складність практичного обчислення ускладнює процес управління стратегічною конкурентоспроможністю, що обумовлює подальший рух дослідження саме у бік економіко-математичного обґрунтування цього показника.

Література.

1. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф; пер. с англ. – М. : Экономика, 1989. – 519 с.

2. Портер М. Конкуренция / М. Портер; пер. с англ. – М. : Издательский дом «Вильямс». – 2006. – 806 с.

3. Фатхутдинов Р. Стратегическая конкурентоспособность и экономика России / Р. Фатхутдинов // Общество и экономика. – № 1. – 2003. – С. 31-43.

4. Шерпнєва З.Є. Стратегічне управління: [навчальний посібник] / З.Є. Шерпнєва, С.В. Оборська. – КНЕУ, 1999. – 384 с.

5. Рохчин В.Е. Управление стратегической конкурентоспособностью промышленного предприятия на основе развития его потенциала / В.Е. Рохчин, Е.Н. Ветрова, А.В. Полянский; под редакцией А.Е. Карлика. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 262 с.

6. Шпанко А. Про сутність поняття «стратегічна конкурентоспроможність» / А. Шпанко // Економіка України. – 2007. – № 6. – С. 45-49.

7. Смолін І.В. Стратегічна конкурентоспроможність підприємства: змістовні імперативи та критерії оцінювання / І.В. Смолін // Стратегія економічного розвитку України. – 2015. – № 36. – С. 126-137.